

El Verdaguer

Calldetenes

Ubicació

Comarca:	Osona
Lloc/Adreça:	Entorn rural de Calldetenes Mas El Verdaguer s/n (08506 Calldetenes)
Emplaçament	Des de Calldetenes, agafar la N-141-d, i prendre el desviament al km. 2,1. A uns 100 metres

Coordenades:

Latitud:	41.92659
Longitud:	2.29392
UTM Est (X):	441457
UTM Nord (Y):	4641867

Classificació

Número de fitxa	08037 - 58
Àmbit:	Patrimoni immoble
Tipologia	Edifici
Estil / època:	Medieval Modern Contemporani Popular
Segle	XVI-XVII
Estat de conservació	Bo
Notes de conservació:	El darrer any la casa ha sofert una restauració important que ha afectat sobretot a les façanes exteriors -arrebossant-les- i a la terrassa de ponent, que s'ha cobert.

Protecció

Número inventari	Sí; IPA núm.52. ACCN:22541 i núm 53 ACCN: 22540
-------------------------	---

Generalitat i altres inventaris

Accés	Fàcil
Ús actual:	Residencial
Titularitat	Privada
Titular:	Ref. cad.: 0002DG4400A013

Fitxes associades:

[Bassa del Blaqueig](#)

Descripció

Edifici de caire rural format per la casa principal que conforma el mas, el conjunt de coberts que l'envolten i una cabana, constituïnt tots plegats la unitat del que es coneix com a mas Verdaguer. La casa pròpiament dita és una construcció de planta en forma de L invertida, edificada aprofitant el desnivell del terreny en baixada. En realitat, es tracta de la suma de dos cossos, corresponents segurament a dos períodes constructius; un cos quadrangular cobert a dues aigües amb el carener paral·lel a la façana principal, de planta baixa i primer pis, encarada a migdia; i un altre cos de planta rectangular, de grans dimensions, que s'adossa al mur de ponent del cos primigeni. Aquest cos és de planta baixa primer i segon pis, i ha estat engrandit en successives etapes fins a unir-se amb els coberts de migdia i la cabana, conformant una façana de ponent d'una llargada extraordinària. Aquest cos es cobreix amb una teulada inclinada a ponent, i compta amb un pas soterrat format per una gran volta de diafragma, que connecta el pati d'entrada de migdia amb la façana nord, i que servia pel trànsit rodat de carros i per tenir accés directe a les corts. A la cantonada S-O del cos quadrangular, s'aprecia una cantonada de pedra molt ben treballada, que indica que al seu dia la cantonada exterior de la casa fou aquesta, i que el cos rectangular va sorgir del cobriment dels estables i de l'aixecament d'un primer pis a sobre, que s'integrava amb la resta de la casa. Tota la construcció és feta amb mur de mamposteria irregular, amb les cantonades i obertures de portes i finestres reforçades per carreus quadrangulars i rectangulars més ben tallats. Tot l'edifici, a excepció de les cantonades i les portes i finestres, ha estat arrebossat exteriorment amb ciment pòrtland i pintat recentment amb color ocre. La façana principal és orientada a migdia, i es troba precedida d'un petit pati tancat, al qual s'adossen coberts i dependències. Aquest pati, que resulta inclinat, té com a terra la roca que emergeix del terreny. L'entrada principal és per un portal rematat a la part superior per un arc molt rebaixat. L'arrebossat no permet apreciar si és fet amb una llinda monolítica o amb dovelles. Al costat s'ubica una altra porta, allindada. Al primer pis es situen tres finestres quadrangulars. A l'angle encarat a llevant que conforma el pati interior de migdia, es situa un altre cos de casa producte d'ampliacions posteriors. És de planta baixa, primer i segon pis, i es té accés mitjançant una porta allindada. Al primer i segon pis s'obren dues finestres per pis de mides i models diferents. La façana de ponent pertany al cos rectangular de la casa. És de planta baixa, primer i segon pis, i es troba intercalat per un seguit de finestres quadrangulars, a l'alçada del primer i segon pis. D'aquesta façana destaca un terrat, ubicat al mig de la façana, que sobresurt com un cos annex, i que es converteix a l'alçada del primer pis en un terrat. Les darreres reformes de la casa han cobert aquest terrat amb una teulada inclinada. L'accés a dit terrat es realitza mitjançant dues portes allindades sense cap decoració afegida. La façana nord resulta de la unió dels dos cossos de la casa. Destaca l'existència d'una gran arcada de mig punt a la planta baixa, al cantó de ponent, que dona accés a un espai utilitzat com a corredor que donava accés a les corts i permetia l'entrada de carros per aquest cantó de la casa. Al primer pis de la façana destaca l'obertura de diverses finestres quadrangulars de mida petita. La façana de llevant de la casa pertany a la façana de llevant del cos quadrangular. Es troba precedida per un petit terrat que s'adossa a l'alçada del que era el primer pis de la casa. Al trobar-se feta en desnivell, aquest primer pis resulta a peu pla del terreny. Actualment, aquest terrat es troba obert i permet l'accés directe a l'interior de la casa. L'accés es realitza mitjançant una porta adintellada que duu la data gravada de "1770".

Observacions:

(Continuació descripció) L'obertura del terrat des del camí de ponent fou realitzada en el període del 1936-1939, ja que els propietaris de la casa acolliren a diverses famílies durant la Guerra, a les quals van destinar aquest espai de la casa, i van pretendre que tinguessin una entrada independent. A migdia de la casa, però de forma adossada, s'ubica la cabana de la casa. Es tracta d'una construcció realitzada

en mur de mamposteria irregular sense arrebossar. Es cobreix amb una teulada a dos vessants, i s'obre a llevant amb una gran arcada de mig punt. Era utilitzada com a espai per guardar carruatges, ferratge i altres estris agrícoles. Interiorment, la casa conserva bona part de la seva estructura original, especialment al cantó de llevant. Destaca la presència d'un petit oratori situat al segon pis de la façana nord. Per la seva composició arquitectònica, cal pensar que es tracta d'una casa aixecada en diverses etapes constructives. Cal pensar que inicialment s'aixeca el cos quadrangular de la casa, segurament cap al segle XVI. A ponent de la casa devia aixecar un grup de corts i coberts de planta baixa disposats en paral·lel a un metre escàs de la casa. Possiblement, entorn al segle XVIII la casa s'eixampla construint un gran cos rectangular que s'adossa a ponent de les antigues estructures, incorporant les quadres a la planta baixa, i aixecant-se amb un primer i segon pis. Cal pensar que potser a principis del segle XX s'adossà un terrat a la façana de ponent, i s'amplià la casa en sentit de migdia, fins a empalmar amb la cabana. El propietari de la casa conserva fotografies de la dècada del 1940. En aquestes fotografies, sense l'arrebossat actual, encara poden apreciar-se els forats de bala, molt nombrosos a la façana de ponent. Durant el conflicte de la Guerra Civil (1936-1939), la casa es veié situada enmig d'una batuda de l'exèrcit nacional -enclavat a Calldetenes- contra la casa de la Frontera -situada a llevant del Verdaguer. És per això que la casa es trobà just enmig de les posicions rebent tots els impactes de les bales de l'exèrcit nacional.

Història

Els orígens del mas Verdaguer cal cercar-los, com gairebé en totes les masies de la zona, entre els segles XI-XII. Si bé durant el segle XIII passà per moments delicats, a partir del segle XIV va anar adquirint propietats fins a convertir-se en una de les cases més importants del poble. La primera notícia documental prové del 1254, en què els Verdaguer van vendre a Bernat Saobert i a la seva esposa Maria una peça de terra del mas Formigons. Durant el segle XIII també es van realitzar altres compres. (VILAMALA, 2002: 113) Al 1314 hi localitzem una pubilla al mas, Guillem, filla de Joan Verdaguer. Malgrat tot, durant aquells anys sembla com si al Verdaguer hi visquessin dues famílies, ja que també localitzem a Andreu Verdaguer realitzant compres de terres. Tanmateix, el patrimoni anà creixent, i entre el 1315 i el 1368 la família va adquirir noves peces de terra, entre d'altres les terres del mas Tomàs jussà, que pertanyien al mas de la Frontera. (VILAMALA, 2002: 113) Malgrat tot, la trajectòria econòmica va ser diversa, ja que al segle XVI es van veure obligats a arrendar diverses peces de terra. El 1566 els Verdaguer van establir a Gabriel Comerma, del mas Campàs de Sant Martí, en una peça de terra al lloc anomenat el "Cap de Call de Tenes", allà on es trobaven els camins de Sant Julià i Sant Tomàs, i on posteriorment hi hauria el poble de Calldetenes. El 1570 van llogar les herbes i pastures a Joan Espina, i el 1595 van arrendar a Gabriel Tona la Coromina del Verdaguer. (VILAMALA, 2002: 113) La família actual continua mantenint el cognom, i ha seguit la línia hereditària sense interrupcions. A mitjans del segle XX, part de les propietats de la finca van ser venudes, i actualment són ocupades pels nous espais urbanitzats del nucli de Calldetenes.

Bibliografia

AA.DD (1985) Inventari de Patrimoni Arquitectònic. Direcció General de Patrimoni Cultural. Generalitat de Catalunya. AA.DD. (1995) Calldetenes. Imatges en el temps. Primera part (1911-1960). Ajuntament de Calldetenes. Calldetenes GINEBRA I MOLINS, R. (1996) Economia i societat a la Catalunya interior als inicis de la Baixa Edat Mitjana. Vic. 1230-1233. Tesi doctoral inèdita. VILAMALA I SALVANS, J (2002) De Sant Martí de Riudeperes a Calldetenes. Passat i present d'un poble viu. Ed. El Mèdol. Calldetenes.

